

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Β1 Παράγοντες επικοινωνίας

Χρήσιμα στοιχεία θεωρίας:

Ο μαθητής για να κατανοήσει τις ερωτήσεις αυτές και να απαντήσει θα πρέπει να γνωρίζει ότι:

- 1) Η επικοινωνία θεωρείται **επιτυχής** όταν ο δέκτης μπορεί να καταλάβει το μήνυμα που του στέλνει ο πομπός, όταν δηλαδή ο δέκτης λαμβάνει ακριβώς την ίδια πληροφορία που έστειλε ο πομπός.
- 2) Η διαδικασία με την οποία ο πομπός οργανώνει τον τρόπο με τον οποίο θα στείλει το μήνυμα λέγεται **κωδικοποίηση** και η διαδικασία με την οποία ο δέκτης το λαμβάνει και προσπαθεί να το επεξεργαστεί και να το κατανοήσει λέγεται **αποκωδικοποίηση**.
- 3) Το μέσο με το οποίο στέλνεται το μήνυμα ονομάζεται **δίαυλος**. Ο δίαυλος μπορεί να είναι **φυσικός**, π.χ. η πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία (ομιλία), ή **τεχνητός**, π.χ. το τηλέφωνο, η επιστολή, το διαδίκτυο κ.λπ.. Το μήνυμα μεταβιβάζεται **ακουστικά ή και οπτικά**.
- 4) Ο δίαυλος, δηλαδή το μέσο που επιλέγουμε για να επικοινωνήσουμε, επηρεάζει τη **μορφή** και το **ύφος του μηνύματος**. Όταν για παράδειγμα επιλέγουμε τη φυσική επικοινωνία «πρόσωπο με πρόσωπο» το μήνυμα που στέλνουμε είναι πολύ πιο αναλυτικό και άμεσο σε σχέση με το μήνυμα που στέλνουμε με ένα γραπτό μήνυμα μέσω κινητού τηλεφώνου.
- 5) Η **κατανόηση του μηνύματος** από την πλευρά του δέκτη εξαρτάται από τους εξής παράγοντες:
 - Από τον κώδικα που χρησιμοποιεί ο πομπός και κατά πόσο αυτός είναι **γνωστός-κοινός**, τον καταλαβαίνει δηλαδή ο δέκτης. Για παράδειγμα, αν ο πομπός μιλά χρησιμοποιώντας ως κώδικα τη γλώσσα των τυφλών και ο δέκτης δεν τη γνωρίζει, τότε δεν μπορεί ο δέκτης να καταλάβει το μήνυμα που του στέλνει ο πομπός. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με το γλωσσικό κώδικα, εφόσον ο πομπός μιλά σε μια γλώσσα, π.χ. γερμανικά, που δεν τη γνωρίζει ο δέκτης.
 - Από το **επίπεδο γνώσης του γλωσσικού κώδικα**. Για παράδειγμα μπορεί ο πομπός να χρησιμοποιεί ένα ιδιαίτερο σύνθετο και πολύπλοκο επίπεδο λόγου, με αποτέλεσμα ο δέκτης, ο οποίος δε βρίσκεται στο ανάλογο επίπεδο γνώσης της γλώσσας, να δυσκολεύεται να τον κατανοήσει.
 - Από την **σαφήνεια του μηνύματος**. Η σαφήνεια εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο ο πομπός κωδικοποιεί το μήνυμα και το στέλνει. Αν για παράδειγμα χρησιμοποιεί το γλωσσικό κώδικα, η σαφήνεια του λόγου του θα εξαρτηθεί: 1) από το κατά πόσο θα επιλέξει τις κατάλληλες λέξεις και φράσεις για να σχηματίσει σωστές γραμματικά και συντακτικά προτάσεις, που θα μπορεί ο δέκτης να τις καταλάβει, αλλά και 2) από τα αν αυτές οι προτάσεις (ο λόγος του) ταιριάζουν στις συγκεκριμένες **συνθήκες επικοινωνίας** [σε **ποιον απευθύνεται**, μέσα σε **ποιο περιβάλλον** (π.χ. φιλικό, σχολείο κ.λπ.) και μέσω **ποιου διαύλου**].

- Από τον τρόπο που ο δέκτης βιώνει την κατάσταση μέσα στην οποία δέχεται το μήνυμα. Και αυτό εξαρτάται από την **ψυχική και συναισθηματική κατάσταση** στην οποία βρίσκεται και από τις μέχρι τότε **εμπειρίες (βιώματα)** που έχει από τα περιβάλλοντα (π.χ. οικογενειακό, σχολικό, κοινωνικό, πολιτισμικό κ.λπ.), μέσα στα οποία έμαθε να σκέφτεται και να λειτουργεί. Αν για παράδειγμα ο δέκτης είναι ταραγμένος ή έχει εντελώς διαφορετικά βιώματα από αυτά που το συγκεκριμένο περιβάλλον επικοινωνίας απαιτεί, τότε θα δυσκολευτεί να κατανοήσει πλήρως το μήνυμα.
- 6) Όλα αυτά τα παραπάνω καθορίζουν και αποδεικνύουν αν ο πομπός διαθέτει την ικανότητα να επικοινωνεί σωστά με τον ή τους δέκτες. Και αυτή η ικανότητα ονομάζεται **επικοινωνιακή ικανότητα**.
- 7) Η διαδικασία της επικοινωνίας έχει πάντα κάποιο συγκεκριμένο **στόχο**. Ο πομπός, δηλαδή, στέλνει ένα μήνυμα με το οποίο προσπαθεί να πετύχει κάτι. Προσπαθεί για παράδειγμα **να δώσει ή να λάβει κάποια πληροφορία, να προτείνει κάτι, να ζητήσει κάτι, να συμβουλευτεί, να απειλήσει, να συμφωνήσει με μια πρόταση, ή να εκφράσει συναισθήματα**, όπως **χαρά, φόβο, λύπη** και οτιδήποτε άλλο μπορεί να σκεφτεί ή να νιώσει και θέλει να το μεταδώσει στους άλλους ανθρώπους.
- 8) Η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους. Αρχικά γινόταν με το **λόγο (προφορικός λόγος – ομιλία)**, στη συνέχεια με **παραστάσεις εικόνων** και κατόπιν με τη **γραφή (γραπτός λόγος)**. Σήμερα, ο άνθρωπος χρησιμοποιεί και τους τρεις αυτούς τρόπους, ανάλογα με τις περιστάσεις:
- Προτιμά, δηλαδή, το **λόγο (ομιλία)** όταν βρίσκεται στο σπίτι, στο σχολείο, στη δουλειά ή με τους φίλους του και θέλει πρόσωπο με πρόσωπο (φυσικός διάυλος) να συζητήσει αναλυτικά ένα θέμα, να λύσει κάποιο πρόβλημα, να ακούσει άμεσα και γρήγορα τις απόψεις και τα συναισθήματα των άλλων ή όταν επικοινωνεί τηλεφωνικά με τους άλλους (τεχνητός διάυλος) κ.λπ..
 - Επιλέγει τη **γραφή (γραπτό λόγο): 1)** όταν θέλει να επικοινωνήσει με κάποιον φίλο του ή γνωστό του που βρίσκεται μακριά, π.χ. σε άλλη πόλη ή σε άλλη χώρα, και δεν μπορεί εύκολα να τον συναντήσει, οπότε του στέλνει κάποια επιστολή ή κάποιο μήνυμα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) μέσω του διαδικτύου (ιντερνέτ) ή και κάποιο γραπτό μήνυμα μέσω του κινητού τηλεφώνου του (SMS), **2)** όταν πρέπει να υποβάλλει εγγράφως ένα αίτημά του σε κάποια υπηρεσία (π.χ. σε κάποιο υπουργείο), **3)** όταν πρέπει να γράψει ένα κείμενο, όπως είναι η έκθεση στο σχολείο ή οι γραπτές εξετάσεις, **4)** όταν θέλει να καταγράψει κάποιο κάποιο γεγονός, (π.χ. να κρατήσει σημειώσεις στο προσωπικό του ημερολόγιο ή να γράψει στα «τετράδια επικοινωνίας» των μαθητών) κ.λπ..
 - Ενώ, χρησιμοποιεί την **εικόνα** όταν θέλει να στείλει ή να δείξει μια φωτογραφία ή μια ζωγραφιά που θα δηλώνει κάτι, π.χ. μια ζωγραφιά που απεικονίζει μια καρδιά για να δείξει την αγάπη του σε ένα πρόσωπο, μια εικόνα με το χάρτη της Ελλάδας για να δείξει την πόλη και το νομό που ζει ή την πρόγνωση του αυριανού καιρού στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας κ.λπ. Η εικόνα χρησιμοποιείται και πάλι στις μέρες μας έντονα, λόγω της δυνατότητας που παρέχουν τα σύγχρονα κινητά τηλέφωνα να στέλνουν εικονομήνυμα (MMS).
 - Η εξέλιξη, τέλος, της τεχνολογίας δίνει και επιπλέον δυνατότητες να επικοινωνούμε συνδυάζοντας **εικόνα** και **γραπτό λόγο** (εικονομήνυμα και γραφή μέσω των κινητών τηλεφώνων και του διαδικτύου), αλλά και **εικόνα** και **προφορικό λόγο** (τηλεδιάσκεψη, μέσω του διαδικτύου ή βιντεοκλήση μέσω των κινητών τηλεφώνων τρίτης γενιάς). Και αυτούς τους τρόπους επιλέγουν όλο και περισσότερο να χρησιμοποιούν οι νέοι σήμερα.